

N:o 88.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1891.
 — — — — Andra Kammaren den 13 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, om antagande af lag angående
 väghållningsbesvärets utgörande på landet.*

(Lagutskottets utlåtande n:is 31 och 47.)

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t uti proposition den 5 januari 1889 till Riksdagens pröfning och antagande hänskjutit Förslag till lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, men denna proposition, i följd deraf att Riksdagens kamrar stannat i skiljaktiga beslut, icke blifvit bifallen, hafva hos Riksdagen gjorts åtskilliga framställningar i fråga om åstadkommande af lagstiftning uti detta ämne.

I anledning af dessa framställningar har Riksdagen, som tillåter sig hänvisa till Eders Kongl. Maj:ts berörda proposition, särskilda utskottets år 1889 afgifna utlåtande n:o 1 samt innevarande års lagutskotts utlåtanden n:is 31 och 47, för sin del antagit följande

L a g

angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

I Kap.

Om allmän vägs anläggning, indragning eller förändring.

1 §.

Det väghållningsbesvär, hvarom denna lag stadgar, afser väg på landet, som pröfvas vara för allmänna samfärdseln nyttig och nödig. Sådan väg benämnes allmän och är af två slag:

a) *landsväg*, hvartill hänföres väg, som för allmänna samfärdseln är af större betydelse och förenar riket med annat rike eller ett län med annat län, leder från en stad till annan eller tjenar att förbinda något härad i dess helhet eller till väsentlig del med stad, större hamn- och lastageplats, järnvägsstation eller annat jernförligt ställe;

b) *bygdeväg*, hvartill räknas väg af förenämnda beskaffenhet, men som ej är af den vigt för allmänna samfärdseln, att den bör till landsväg hänföras, så ock väg emellan härad eller socknar, från allmän väg till kyrka eller tingstad samt annan med dessa jernförlig väg.

2 §.

Landsväg skall vara 6 meter samt bygdeväg 3,6 meter bred; egande dock Konungens befallningshafvande att, der för särskilda vägsträckor förhållandena sådant påkalla, så väl medgifva, att väg må hafva mindre bredd, som ock, när ny väg anlägges eller gammal väg omlägges, förordna om dess utläggande till större bredd, än här stadgats.

Der redan anlagd väg är bredare, än här föreskrifves, varde den så vidmagthållen, derest icke Konungens befallningshafvande pröfvar densamma kunna utan olägenhet till bredden inskränkas.

Likaledes eger Konungens befallningshafvande, der redan anlagd väg har mindre bredd, än denna lag bjuder, och dess utläggande stadgad bredd blefve förenadt med betydande svårigheter eller kostnader att låta der vid bero.

3 §.

Allmän väg skall läggas der den tarvas och hvar den jemnst och genast göras kan.

4 §.

Uppstår fråga om anläggning af allmän väg; då skall ansökning derom göras hos Konungens befallningshafvande, som låter, derest väghållningsdistriktet består af ett härad eller del deraf, vid häradsrätten i orten, men eljest inför Konungens befallningshafvande eller annan af Konungens befallningshafvande bestämd myndighet, höra samtliga väghållningsskyldige, hvilka i väghållningen med arbete eller penningar deltaga; hvarefter, och sedan häradsrätten afgifvit yttrande, Konungens befallningshafvande meddelar beslut i frågan.

I enahanda ordning afgöras frågor om indragning af allmän väg, om-läggning af backig eller eljest för rörelsen obehvämlig allmän väg samt förändring af redan befintlig väg till bygdeväg eller landsväg.

II Kap.

Om skyldighet att deltaga i vägs byggande samt dess underhåll, när mark är bar, så ock om tillsyn å väg.

5 §.

I fråga om byggande och underhåll af allmän väg, bro och färja utgör hvarje härad en gemensamhet för sig.

Är vid den tid, då denna lag träder i kraft, härad deladt i två eller flera väghållningsdistrikt, eller äro två eller flera härad eller delar deraf då förenade till ett distrikt, må dervid förblifva.

Delning af härad i särskilda väghållningsdistrikt eller förening af härad eller delar deraf till ett sådant distrikt må derefter, så vidt icke derom förordnats i den ordning 82 § stadgar, ske endast i sammanhang med vägdelening på sätt nedan sägs.

6 §.

I skyldigheten att bygga och underhålla allmän väg, bro och färja deltaga, efter nedan stadgade grunder, följande beskattningsföremål:

a) all jordbruksfastighet, hvartill äfven hänföras staten eller menighet tillhöriga allmänningskogor, dock att äldre lotshemman, så länge de äro underkastade lotsningsskyldighet, bibehållas vid dem hittills förunnad frihet från väghållningsbesväret;

b) frälseränta för sitt efter fem procent beräknade kapitalvärde;

c) all annan fastighet, hvarför bevilling till staten utgöres och hvars taxeringsvärde uppgår till minst åtta hundra kronor, äfvensom staten tillhörig dylik fastighet, så vidt inkomst deraf drages och taxeringsvärdet uppgår till minst nyss nämnda belopp;

d) inkomst, som uppgår till minst ett tusen kronor och hvarför bevilling till staten utgöres, dock med undantag för

1:o) inkomst af kanal, jernväg och annan farväg,

2:o) inkomst af skeppsrederi och sjöfart,

3:o) inkomst genom aflöning, arfvode och traktamente eller annan med allmän eller enskild tjenstebefattning förenad förmån, pension, årligt understöd, gratifikation, lifränta och undantagsförmån; och

4:o) inkomst, som förvärfvas genom arrende af staten tillhörig jordbruksfastighet.

7 §.

Vägunderhållet in natura, hvarmed förstås arbetet för vägs hållande i laggilt skick, åligger all jordbruksfastighet med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningskogar.

De beskattningsföremål, hvilka icke utgöra vägunderhåll in natura, bidra till väghållet allenast med penningar, som ingå till en för väghållningsdistriktet gemensam vägkassa.

8 §.

Kostnaden för uuderhåll af ny väg, intill dess den ingått i vägdelning, för underhåll af bro, som ej är till vägtrumma hänförlig, samt för byggande och underhåll af färja, bestrides ur vägkassan, så ock kostnaden för anläggning af ny och omläggning af gammal väg samt för byggande af bro, i den mån sådan kostnad icke utgår af statsmedel.

9 §.

Vägunderhållet in natura utgöres efter särskildt åsatt vägtal.

10 §.

Vägtal åsättes, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningskogar, hvarje hemman, utjord och annan jordbruksfastighet efter senast fastställda taxeringsvärdet sålunda, att för hvarje ett hundra kronor af samma värde utgöres ett vägtal. Innehafvare af afsöndrad jordlägenhet, för hvilken afgäld till stamhemmanet faststälts, ege att, om dervid hänsyn tagits till den på lägenheten belöpande andel af stamhemmanets väghållning, i ersättning för den skyldighet i detta afseende, som enligt denna lag skall af lägenhetens innehafvare utgöras, njuta befrielse för så stor del af afgälden, som med afseende å de förhållanden, hvilka voro för handen, då afgälden fastställdes, kan anses hafva motsvarat lägenhetens andel i väghållet; och må Konungens befallningshafvande, i fall öfverenskommelse härom ej

kan emellan vederbörande träffas, på framställning af lägenhetsinnehafvaren bestämma den minskning i afgälden, som må lägenhetens innehafvare tillkomma.

Hvad om hemman i denna § sägs gäller ock om hvarje i jordebok eller fastighetsbok särskildt upptaget nummer.

11 §.

Vägtal åsättes, genom Konungens befallningshafvandes försorg, i sammanhang med vägdelning och eger bestånd, intill dess ny vägdelning sker.

12 §.

Är jordbruksfastighet afsides liggande från densamma tilldeladt vägstycke eller eljest obeqvämt belägen med afseende å fullgörandet af dess vägunderhåll in natura, må fastigheten, der innehafvaren sådant hellre vill och vägstyrelsen dertill samtycker, i stället bidra med penningar efter det belopp, hvartill underhållskostnaden bestämmes af den i IV kap. omnämnda nämnd. För tillgodonjutande af denna rättighet skall dock ansökan härom göras hos vägstyrelsen inom sex månader efter det vägdelningen vunnit laga kraft.

Ofvannämnda bidrag, hvilket debiteras, indrifves och redovisas i sammanhang med vägskatten, ingår till väggkassan mot skyldighet för vägstyrelsen att vägunderhållet ombesörja.

13 §.

Har vid vägdelning väg lemnats odelad emellan delegare i samma jordbruksfastighet eller varder efter vägdelning jordbruksfastighet delad emellan två eller flere, svare desse för underhållet af fastighetens väg, hvar i förhållande till det hans lott åsatta taxeringsvärde; skolande delegarne, om de äro flere än två, sig emellan för minst ett år i sänder utse en vägfogde, om hvilket val underrättelse bör kronobetjeningen meddelas.

Vägfogde åligger tillse, att väg hålles i vederbörligt skick. Han svarar i första hand för delegarnes skyldighet härutinnan samt eger för återbe-
kommande af hvad han utöfver sin andel i kostnaden härför nödgats utgifva att omedelbart hos länsmanen påkalla handräckning.

Vägfogde, som i tre på hvarandra följande år tienstgjort, vare ej skyldig att befattningen å nyo emottaga förr än ytterligare tre år förflutit.

Vill delegare, att vägen skall delas, hafve han dertill vitsord; och förfares vid sådan delning på sätt i 45 § stadgas.

14 §.

Var der väg omlagd, skall den, intill dess ny vägdelning öfvergår väghållningsdistriktet, underhållas af de fastigheter, som förut underhållit den gamla vägen. Betungas härigenom fastighet med svårare vägunderhåll, än den förut haft, njute densamma ur väggkassan motsvarande ersättning.

15 §.

Förändras bygdeväg till landsväg eller var der väg till bredden utlagd, njute likaledes den, hvilkens vägunderhåll härigenom försvåras, ersättning ur väggkassan.

16 §.

Uppkommer å väg genom naturhändelse, såsom jordras, öfversvämning eller dylikt, skada af sådan betydighet, att iståndsättandet skulle i väsentlig mån betunga den fastighet, på hvilken vägen är till underhåll indelad, må kostnaden för sådan skadas botande gäldas ur väggkassan.

17 §.

Njuter fastighet, till följd af gammal vägs indragning, omläggning eller inskränkning till bredden, befrielse eller minskning i vägunderhållet, erlägge den fastighet motsvarande ersättning till väggkassan.

18 §.

Kan i fråga om ersättning, som i 14, 15, 16 och 17 §§ omförmäles, öfverenskommelse vederbörande emellan icke träffas, hänskjutes frågan till bedömande af tre gode män, hvilka utses, en af Konungens befallningshafvande, en af vägstyrelsen och en af vederbörande väghållningsskyldig.

Vägrar någon enligt nämnda §§ till ersättnings utgifvande skyldig att utse god man och har sådant ej fullgjorts inom fjorton dagar efter bevislig tillsägelse, skall domhafvanden i orten, på anmälan, utse god man för den tredskande.

Emot gode männens beslut må klagan ej föras.

19 §.

Aligger någon, på grund af särskildt åtagande, att underhålla allmän väg, bro eller färja, må dervid förblifva, derest ej, i den ordning som i 4 § sägs, sådan väg, bro eller färja pröfvas böra till allmänt underhåll öfvertagas.

20 §.

Väg- och bropenningar, der de hittills af vägfarande erlagts, skola upphöra, då sådant, utan förnärmande af någons enskilda rätt, ske kan.

21 §.

Der kassa för byggnad eller underhåll af bro eller färja, som öfvertages till underhåll medelst väggkassan, finnes samlad, skall den samma, så vida den uppkommit genom uppbörd från vägfarande, öfverlemnas till väghållningsdistriktets väggkassa. Är den deremot bildad genom sammanskott af väghållningsskyldige, ege de att deröfver förfoga.

22 §.

Bro eller färja, som öfvertages till underhåll medelst väggkassan, skall vid öfverlemnandet vara försatt i laggilt skick.

23 §.

Väg, bro och färja skola hållas i ett för samfärdseln fullt tillfredsställande skick. Å båda sidor om väg skola diken till erforderlig bredd och djup med nödigt aflopp göras, derest sådana icke, efter vederbörandes pröfning, utan olägenhet kunna undvaras.

24 §.

Der väg går genom skogsmark, skall genom jordegarens försorg, efter honom derom gifven tillsägelse, borthuggas träd eller buske, som med någon gren når fram till vägens kant; dock ankommer på Konungens befallningshafvande att i särskilda fall efter omständigheterna pröfva, huru vida undantag från denna bestämmelse inå ega rum.

25 §.

Utän Konungens befallningshafvandes tillstånd må ej hädanefter utmed väg på mindre afstånd än 3,5 meter från vägens kant byggnad uppföras.

26 §.

Utmed väg må ej upptagas grop eller graf af beskaffenhet att för vägens bestånd medföra fara.

27 §.

Väg må ej inkräktas genom upplag af andra ämnen än sådana, som för vägunderhållet oundgängligen erfordras; och må ej heller dessa så uppläggas, att samfärdseln derigenom försvåras.

28 §.

Går väg utmed vattendrag eller fördjupning, som för vägfärande kan medföra våda, skall lämpligt skyddsvärn anbringas af den, som vägen underhåller.

29 §.

Der vägar stöta samman, skola vägvisare anbringas; kostnaden därför, så ock för deras underhåll, bestrides ur vägkassan.

30 §.

Vid ändpunkterna af hvarje till underhåll indeladt vägstycke skola väghållarne anbringa tydliga märken, angifvande den fastighet, som har vägstyckets underhåll sig ålagdt.

31 §.

Å väg må, med undantag för de ställen, der sådan af jernväg eller kanalled korsas, grind icke uppsättas, med mindre Konungens befallningshafvande dertill lemnar tillstånd.

Vid de årliga vägsynerna böra förrättningsmännen tillse, huru vida å väg befintliga grindar, hvilka icke ingått i beräkning uti hägnadsdelning,

upprättad innan kongl. kungörelsen den 11 oktober 1864 blef till efterlefnad gällande, må utan synnerlig olägenhet för jordegare kunna utdömas, samt med förslag härom, upptagande sådana grindars läge jemte andra på frågans bedömande inverkande förhållanden, till Konungens befallningshafvande inkomma; hvarefter Konungens befallningshafvande, sedan vederbörande, der sådant icke redan skett, blifvit hörde, eger förordna, att grind, som icke ingått i beräkning uti gällande hägnadsdelning eller eljest pröfvas vara för inegors fredande oundgängligen nödig, skall inom viss lämplig tid borttagas, vid äfventyr att sådant eljest på grindegarens bekostnad genom kronobetjeningens försorg emot lega verkställes.

Med hänsyn till särskilda orters olika förhållanden eger Konungens befallningshafvande genom allmänna kungörelser bestämma, hvilken tid af året de grindar öfver väg, som tillåtas qvarstå, skola hållas öppna och för ty vara aflyftade.

32 §.

Bro, som hädanefter uppföres, skall hafva samma bredd som den väg, hvaraf den utgör fortsättning; dock eger Konungens befallningshafvande i afseende å större bro att, der omständigheterna dertill föranleda, härifrån medgifva undantag.

Rörande färjas storlek och beskaffenhet förordnar Konungens befallningshafvande.

Bro och färja skola vara försedda med nödiga skyddsvärn.

33 §.

Å kronans allmänning må sand, grus eller sten till vägs underhåll utan ersättning tagas efter vederbörande skogstjenstemans anvisning.

Vill någon å annan mark taga sand, grus eller sten till vägs underhåll, och kan öfverenskommelse med jordegaren icke träffas, eger häradsrätten, då väghållningsskyldig derom instämmer talan, bestämma, hvarest nämnda väglagningsämnen tjenligast och till minsta skada för jordegaren må afhämtas samt till hvilket belopp ersättning därför skall utgifvas.

34 §.

Konungens befallningshafvande tillkommer att öfvervaka vägarnes behöriga underhåll och vidtaga därför erforderliga åtgärder.

Närmast under Konungens befallningshafvande utöfvas tillsynen öfver

vägväsendet af kronofogden med biträde af länsmän och fjerdingmän i enlighet med denna lag och de särskilda föreskrifter, som af Konungens befallningshafvande meddelas.

35 §.

Arligen skall vägsyn hållas af länsman med biträde af två nämndemän. Sådan syn bör förrättas tidigt på våren eller sent på hösten å tid, som antingen redan är eller, med afseende å skiljaktiga förhållanden, varder, efter landstingets hörande, af Konungens befallningshafvande bestämd för hela länet eller delar deraf.

Kungörelse om vägsyn skall minst fjorton dagar före syneförrättningen och, der så ske kan, å två på hvarandra följande söndagar offentliggöras, och bör dervid bestämmas ej mindre dagen och timmen, då den på hvarje ställe tager sin början, än äfven huru stor del af vägen hvarje dag kommer att besigtigas. Öfver syneförrättningen föres protokoll.

Underrättelse om de vid synen befunna brister meddelas de väghållningsskyldige genom kungörelse, som skall uppläsas å andra söndagen efter syneförrättningens slut eller, om gudstjenst då ej hålles, å först infallande med gudstjenst förenad söndag, samt derefter vara tillgänglig å det ställe inom socknen, der kommunalstämman plägar hållas. Kungörelsen skall tillika innehålla föreläggande för vederbörande väghållare eller vägfogde att inom viss af syneförrättaren föreskrifven lämplig tid, ej kortare än åtta dagar, hafva ogill väg lagad, vid äfventyr, om sådant underlåtes, af böter enligt 77 § samt påföljd derjemte att bristerna emot lega afhjelpas. Den legokostnad äfvensom kostnad för afhjelpande af tillfälliga emellan de årliga vägsynerna uppkomna brister, hvilka väghållaren eller vägfogden underlåtit att efter anmaning inom föreskrifven tid afhjelpa, eger länsmannen att omedelbart hos den tredskande uttaga.

III Kap.

Om vägdelning.

36 §.

Vägdelning omfattar väghållningsdistrikt samt afser vägs fördelning till underhåll in natura.

37 §.

Vägdelning i enlighet med föreskrifterna i denna lag skall, sedan väghållningsdistrikts område blifvit enligt 82 § bestämdt, första gången ske, då yrkande derom framställes af väghållningsskyldige, hvilka innehafva jordbruksfastigheter i värde uppgående till minst en tiondedel af sammanräknade taxeringsvärdet å alla sådana fastigheter inom väghållningsdistriktet.

Derefter må ny vägdelning i distriktet ega rum endast när Konungens befallningshafvande, efter derom väckt förslag och sedan de väghållningsskyldige blifvit hörde, finner sådan delning till följd af väsentligen förändrade förhållanden vara erforderlig.

38 §.

Då vägdelning skall ske, förordnar Konungens befallningshafvande, efter de väghållningsskyldiges hörande, landmätare eller annan lämplig person att densamma förrätta med biträde af två gode män, hvilka af förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i egodelningsrätt eller till gode män vid landmäteriförrättning valde äro.

39 §.

Stanna förrättningsmannen och gode männen i olika meningar, gälle hvad de fleste säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle förrättningsmannens.

40 §.

Innan förrättningen företages, åligger förrättningsmannen att minst fjorton dagar förut låta i väghållningsdistriktets kyrkor kungöra dag och ställe för första sammanträdet samt dertill kalla gode männen; egande de väghållningsskyldige att inför förrättningsmannen och gode männen yttra sig efter befogenhet rörande de frågor, som under förrättningen förekomma.

41 §.

Under förrättningen skola till en början följande frågor, på sätt här nedan sägs, till handläggning företagas, nemligen:

1:o) om bestämmande af de vägar, hvilka skola i vägdelningen ingå, samt deras egenskap af landsväg eller bygdeväg;

2:o) om urskiljande af de broar, hvilka ej böra till vägtrummor hänföras och således skola från delningen undantagas för att medelst vägkassan underhållas; samt

vid förnyad vägdelning:

3:o) om väghållningsdistriktets delning i mindre områden, eller om två eller flera väghållningsdistrikts förening till ett, derest förslag derom blifvit väckt.

42 §.

Rörande de i 41 § oförmälda frågor upprättar förrättningsmannen med gode männen förslag, hvilket underställes Konungens befallningshafvandes pröfning; hvarefter och sedan de väghållningsskyldige blifvit hörde, Konungens befallningshafvande i frågan meddelar beslut och i sammanhang dermed låter åsätta vägtal.

43 §.

Sedan de i 41 § upptagna frågor blifvit slutligen afgjorda, fortsättes förrättningen medelst vägarnes gradering och fördelning; åliggande förrättningsmannen att, innan förrättningen åter företages, minst fjorton dagar förut låta i väghållningsdistriktets kyrkor kungöra dagen och stället för förrättningens fortsättande.

Vid vägs gradering skall hänsyn tagas till dels vägens egenskap af lands- eller bygdeväg, dels olika beskaffenhet af mark, hvaröfver vägen går, dels tillgång till och antaglig kostnad för sand, grus eller annat ämne, hvarmed vägen underhållas kan, dels behovet af skyddsvärn, dels trafikens omfattning och den deraf föranledda större eller mindre slitning af vägen, dels ock andra omständigheter, som under en längre fortgående tid må kunna på vägunderhållet inverka, så att, der större svårigheter i en eller annan af dessa delar möta, skäligen minskning i vägens längd deremot beräknas.

44 §.

Sedan vägdelningen blifvit afslutad, åligger det förrättningsmannen så väl att derom hos Konungens befallningshafvande göra anmälan, som ock att tillställa hvarje länsman inom väghållningsdistriktet ett exemplar af vägdelningslängden för att vara för vederbörande tillgängligt. Konungens be-

fallningshafvande utfärdar derefter allmän kungörelse om förrättningens afslutande; egande den, som är med delningen missnöjd, att, vid talans förlust, deröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande, i mål från Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län inom fyrtiofem dagar, och i mål från öfriga orter inom riket inom trettio dagar från den dag då kungörelsen blifvit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst, dock att menighet, som klagar, eger åtnjuta femton dagars längre besvärstid.

Efter det delningen vunnit laga kraft, insänder förrättningsmannen fullständigt instrument deröfver till länets landtmäterikontor för att der förvaras.

45 §.

Vill delegare i jordbruksfastighet, efter ty i 13 § sägs, att fastighetens väg skall delas, och väckes fråga derom vid vägdelning, som i 36 § afses, skall delningen af fastighetens väg ske i sammanhang med nämnda vägdelning, och gälle dervid i tillämpliga delar hvad här ofvan i detta kapitel är stadgadt.

Uppstår eljest fråga om delning af dylik väg och enas delegarne om hvilken del af vägen hvarje fastighetslott skall tillkomma, stånde sådan öfverenskommelse fast, sedan densamma, skriftligen affattad och af två vittnen bestyrkt, blifvit till länsmannen ingifven.

Kan öfverenskommelse ej träffas, ege Konungens befallningshafvande, på anmälan af delegare, förordna landtmätare eller annan lämplig person att verkställa delningen, sedan delegarne till förrättningen bevisligen kallats och vid densamma lemnats tillfälle att sig yttra; och skall vid sådan vägdelning gradering, som skett enligt 43 §, lända till efterrättelse. Sedan förrättningen är afslutad, ingifve förrättningsmannen delningsinstrumentet till länsmannen, som har att derom underrätta delegarne; och eger den, som är med förrättningen missnöjd, att, vid talans förlust, deröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande inom tid, som i 44 § stadgas, hvilken tid dock i fall, som nu är i fråga, skall räknas från det klaganden erhållit underrättelse, som nyss nämnts.

Vägdelning, som i 2 och 3 punkterna af denna paragraf afses, skall bekostas af delegarne i förhållande till delningsgrunden och eger bestånd, till dess ny vägdelning öfvergår väghållningsdistriktet eller samtliga delegare öfverenskomma om annan vägdelning och öfverenskommelsen, så affattad och styrkt, som ofvan sägs, blifvit till länsmannen ingifven; skolande i följd af vägdelning, som i denna paragraf afses, hvarje lott anses vara åsatt andel af fastighetens vägtal i förhållande till lottens taxeringsvärde den tid vägdelningen egde rum.

IV Kap.

Om särskild nämnd.

46 §.

För bestämmande af beloppet ej mindre af de till väggkassan ingående bidrag, än ock af den ersättning, som enligt 12 § skall utgå, uppskattas särskildt för hvarje väghållare årliga kostnaden för underhållet den tid mark är bar af allmän väg.

Vid sådan uppskattning skall skäligt afseende fästas så väl å ortens pris på dagsverken och körslor som ock derå, att de till vägunderhåll in natura indelade i allmänhet äro i tillfälle att med egna arbetare och dragare fullgöra arbetet.

47 §.

Den i 46 § föreskrifna uppskattning verkställas af en för hvarje väghållningsdistrikt tillsatt särskild nämnd, bestående af ordförande och tre ledamöter, af hvilka ordföranden och en ledamot förordnas af Konungens befallningshafvande och de öfrige två ledamöterna tillika med två suppleanter för dem utses af de väghållningsskyldige; börande härvid iakttagas, att af sistnämnde två ledamöter och suppleanter en ledamot och dennes suppleant utses bland innehafvare af jordbruksfastighet samt en ledamot och dennes suppleant bland väghållningsskyldige, som äro pligtige att deltaga i väghållet för annat beskattningsföremål än jordbruksfastighet. Sådant val verkställas, i distrikt, innefattande endast en kommun, på sätt för val å kommunalstämma finnes stadgadt, dock att röstvärdet beräknas efter vägfyrktal, men i andra distrikt genom dertill i enahanda ordning utsedde valmän, en för hvarje kommun, hvilka valmän på kallelse sammanträda, om distriktet utgöres af härad eller del deraf, inför häradsrätten och eljest inför Konungens befallningshafvande eller annan, af Konungens befallningshafvande bestämd myndighet; skolande härvid för hvarje kommuns valman röstvärdet beräknas efter kommunens sammanlagda vägfyrktal.

48 §.

Nämnden sammanträder på ordförandens kallelse.

Hvad de fleste i nämnden säga gäller som nämndens beslut. Vid lika röster eller der hvar har sin särskilda mening gäller ordförandens.

Vid nämndens sammanträde skall kronombud vara tillstädes för bevakande af kronans rätt.

49 §.

Emot nämndens uppskattning må klagan föras så, som i 51 § sägs. Sedan uppskattningen vunnit laga kraft, skall den lända till efterrättelse i minst tio år och intill dess ny uppskattning derefter sker. Äskas efter sagda tids förlopp ny uppskattning, ankommer det på Konungens befallningshafvande att, efter de väghållningsskyldiges hörande, om sådan förordna. Då ny vägdelening sker, skall dock i sammanhang dermed förnyad uppskattning ega rum, hvarvid den sist fastställda graderingen bör ligga till grund, der ej sedermera inträffade förhållanden föranleda annat.

50 §.

Ordförande och ledamot i nämnden åtnjuta ersättning, den förre med belopp, som enligt nuvarande eller blifvande resereglemente tillkommer kronofogde, och ledamöterna i likhet med hvad om ledamot i egodelningsrätt är eller varder stadgadt.

51 §.

Efter fullgjordt uppdrag insänder nämnden uppskattningsinstrument till Konungens befallningshafvande, som låter i länskungörelserna offentliggöra detsamma; egande den, som är med uppskattningen missnöjd, att, vid talans förlust, deröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande, i mål från Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län inom fyrtiofem dagar och i mål från öfriga orter inom riket inom trettio dagar från den dag, då den länskungörelse, hvori uppskattningsinstrumentet offentliggjorts, blifvit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst.

V Kap.

Om vägkassan samt om vägskatt.

52 §.

För hvarje väghållningsdistrikt skall finnas en vägkassa, till hvilken ingår, utom öfriga dithörande afgifter, den vägskatt, hvarom nedan stadgas.

53 §.

Ur vägkassan bestridas utgifter för:

- a) förvaltningskostnad;
- b) ersättning till särskilda nämnden;
- c) vägdelning;
- d) ersättning till snöploglagen enligt 70 §;
- e) sådan ersättning, som jemlikt 14, 15 och 16 §§ kan utgå;
- f) underhåll af ny väg intill dess den ingått i vägdelning;
- g) underhåll af bro, som från vägdelning undantagits, samt byggande och underhåll af färja;
- h) anbringande och underhåll af vägvisare; och
- i) underhåll af väg, hvarför enligt 12 § afgift till vägkassan ingår; äfvensom
i den mån kostnaden ej utgår af statsmedel:
- k) byggande af ny väg och bro; samt
- l) omläggning af backig eller eljest för rörelsen obeqväm väg.

54 §.

Inom hvarje väghållningsdistrikt ega de väghållningsskyldige att för en tid af tre år utse en vägstyrelse, bestående af minst tre ledamöter, hvilka, jemte ett lika stort antal suppleanter, i god tid före hvarje treårsperiods utgång väljas på sätt om val af ledamöter i den särskilda nämnden finnes stadgadt.

Vid samma tillfälle utses jemväl för en tid af tre år tre revisorer för granskning af vägstyrelsens räkenskaper och förvaltning äfvensom ett lika antal suppleanter för desse revisorer.

Vägstyrelsen utser inom sig ordförande.

55 §.

Vägstyrelsen, hvilken, beträffande af vägkassan underhållen väg, är att anse såsom väghållare, åligger förvaltningen af vägkassan, verkställigheten af vederbörandes rörande vägväsendet meddelade beslut samt fullgörandet af öfriga åtgärder, som jemlikt denna lag på styrelsen ankomma, allt i enlighet med instruktion, som, efter förslag af vägstyrelsen, fastställas af Konungens befallningshafvande.

I vägstyrelsens öfverläggningar, men ej i dess beslut, eger vederbörande kronofogde eller länsman deltaga.

56 §.

Öfver väggkassan låter vägstyrelsen föra fullständiga räkenskaper, hvilka för kalenderår afslutas.

57 §.

Inom april månads utgång hvarje år skall vägstyrelsen till revisorerne aflemna dels fullständig redovisning öfver föregående årets förvaltning, dels beräkning öfver så väl väggkassans utgifter för det kommande året som äfven den behållning, hvilken utöfver det i 62 § omnämnda öfverskott kan vid löpande årets slut vara att påräkna, jemte de inkomster, hvilka på grund af föregående beslut böra under det nästföljande året inflyta, dels ock ett på denna beräkning grundadt förslag till inkomst- och utgiftsstat för väggkassan under det nästföljande året; och åligger det revisorerne att inom juni månads utgång till vägstyrelsens ordförande insända dessa handlingar, åtföljda af så väl berättelse öfver den af revisorerne verkställda granskning af vägstyrelsens redovisning, som äfven revisorerens yttrande öfver förslaget till inkomst- och utgiftsstat för väggkassan samt de vägväsendet i öfrigt rörande förslag, styrelsen kan hafva framlagt.

Vägstyrelsens ordförande låter derefter i länskungörelserna offentliggöra revisorerens berättelse jemte styrelsens förklaring öfver möjligen gjorda anmärkningar samt förslaget till inkomst- och utgiftsstat med tillkännagifvande, att öfriga handlingar finnas för väghållningsskyldige hos vägstyrelsens ordförande tillgängliga samt att den, som i anledning deraf har något att erinra, skall sådant hos ordföranden anmäla inom påföljande augusti månads utgång.

58 §.

De väghållningsskyldige skola vid sammanträde, hvartill vägstyrelsen, så snart ske kan, utfärdar kallelse, sjelfve eller genom ombud pröfva och fastställa inkomst- och utgiftsstaten för väggkassan och i sammanhang dermed äfven det belopp, hvilket skall såsom väggskatt uttaxeras på de till utgörande deraf skyldige. Vid omröstning härvid beräknas röstvärdet efter väggfyrtal.

59 §.

Väggskatten utgår efter väggfyrtal med iakttagande deraf:

a) att jordbruksfastighet, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningskogor, påföres en väggfyrtal för hvarje ett hundra kronor af taxeringsvärdet,

b) att dessa skogar, frälseränta samt annan fastighet påföres en vägfyrk för hvarje fyrahundra kronor af taxeringsvärdet, samt

c) att inkomst påföres en vägfyrk för hvarje trettio kronor af den beskattningsbara andelen deraf,

dock med iakttagande att hvad som icke uppgår till hel vägfyrk bortfaller.

60 §.

Utaf den för vägunderhåll in natura uppskattade kostnad lemnas en tiondedel af statsmedel, hvilket bidrag utbetalas till vederbörande vägstyrelse för att på lämpligt sätt tillhandahållas dem, som berörda vägunderhåll bestrida.

Den af särskilda nämnden uppskattade kostnad för underhåll af all indelad väg inom distriktet skall, efter afdrag för bidraget af statsmedel, fördelas på de enligt 7 § till vägunderhåll in natura förpligtade vägfyrkar, hvarefter det belopp, som enligt denna fördelning på hvarje sådan fyrk belöper, såsom vägskatt påföres hvarje annan vägfyrk. Hvad derutöfver erfordras för bestridande af vägkassans utgifter enligt den fastställda utgiftsstaten påföres samtliga vägfyrkar till lika andel för en hvar af dem.

61 §.

Till ledning för vägskattens bestämmande böra häradsskrifvarne hvarje år efter slutade taxeringsförrättningar till vägstyrelsens ordförande insända förteckningar, som för hvarje kommun summariskt upptaga, beträffande fastigheter och frälseränta, taxeringsvärdet samt, beträffande inkomst, som i väghållet deltagar, den beskattningsbara andelen deraf.

62 §.

Uppkommer öfverskott i vägkassan, sedan de i 53 § oförmälda behof blifvit behörigen tillgodosedda, eger Konungens befallningshafvande, på förslag af vägstyrelsen, efter de väghållningsskyldiges hörande, förordna om öfverskottets användande för grundförbättring af vägarne och, sedan öfverskottet härför icke vidare erfordras, jemväl till lindring af väghållningsbesväret i dess helhet.

63 §.

Konungens befallningshafvande ombesörjer, på vägstyrelsens derom framställda begäran, att vägskatten varder genom vederbörande i sammanhang

med kronoskatterna debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet; egande Konungens befallningshafvande jemväl att förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrivas.

64 §.

Vid sammanträde, som i 58 § omförmäles, meddela de väghållningskyldige ansvarsfrihet åt vägstyrelsen eller besluta om de åtgärder, som i anledning af anmärkningar böra vidtagas.

VI Kap.

Om vinterväghållningen.

65 §.

Till allmän vägs hållande i fargilt skick vid snöfall skall Konungens befallningshafvande, efter vederbörandes hörande, inom hvarje väghållningsdistrikt af lämpligt belägna jordbruksfastigheter med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar inrätta så kallade ploglag, hvilka hvartdera af vägen tilldelas ett visst stycke, det de skola behörigen vidmagthålla.

66 §.

Der särskilda vintervägar af ålder funnits eller nödiga pröfvats, ingå jemväl de i ploglagsindelningen. Blifver genom sådan vinterväg eller genom upptagande vid snöfall af biväg, som försattes i fullgodt stånd, någon allmän väg för längre eller kortare tid obehöffig, vare dess hållande i fargilt skick under sagda tid ej nödigt. Upptages med anledning af snöfall vid sidan af allmän väg tillfällig biväg af farbar beskaffenhet, må med allmänna vägens försättande i fargilt skick anstå, så länge sådant hindras af svårt väder eller annan skälig orsak.

67 §.

Vinterväg skall till erforderlig bredd hållas öppen och, der så tarivas, af vederbörande ploglag märkas ut.

68 §.

För besväret af vinterväghållningen njuta ploglagen ersättning af de väghållningsskyldige efter ty vägens längd och beskaffenhet det fordra.

69 §.

Till häradsrätten, derest väghållningsdistriktet består af ett härad eller del deraf, men eljest till Konungens befallningshafvande eller annan af Konungens befallningshafvande bestämd myndighet, skola de väghållningsskyldige inkallas att med ploglagen om ersättningen öfverenskomma. Kunna de icke i godo sig härom förena, varder ärendet underställt pröfning af Konungens befallningshafvande, som efter skälighet jemkar och stadfäster ersättningsbeloppen.

70 §.

Ofvannämnda ersättningsbelopp, hvilka, såsom i 53 § sägs, utgå ur vägkassan, skola genom vägstyrelsens försorg till ploglagen utbetalas.

71 §.

De beting, som antingen godvilligt med ploglagen slutas eller af Konungens befallningshafvande fastställas, skola för hvarje gång gälla i minst fem, högst tio år; börande de väghållningsskyldige i god tid före hvarje sådan periods utgång å nyo sammankallas för att antingen förnya det förra betinget eller tillvägbringa ett nytt.

72 §.

Konungens befallningshafvande fördelar ploglagen så, att de jordbruksfastigheter, som dertill kunna anslås, blifva i möjligaste måtto lika dertill nyttjade.

73 §.

Inom hvarje ploglag, som består af flere än två delegare, skola desse sig emellan för minst ett år i sänder utse en snöplogfogde, om hvilket val underrättelse bör kronobetjeningen meddelas.

Snöplogfogden åligger dels att öfvervaka, det väg hålles i fargilt skick, samt att för sådant ändamål vid inträffande behof utfärda uppåd till ploglaget att verkställa erforderligt arbete, hvilket uppåd delegare äro skyldige att sig emellan fortskaffa, dels ock att tillse, det vinterväg jemlikt 67 § märkes ut.

Snöplogfogde, som i tre på hvarandra följande år tjenstgjort, vare ej skyldig att befattningen å nyo emottaga, förr än ytterligare tre år förflutit.

74 §.

Hålles ej vinterväg i fargilt skick, eller är den ej på föreskrifvet sätt utmärkt, låte kronobetjeningen afhjelpa bristerna mot lega, som omedelbart uttages hos den försumlige.

75 §.

Skulle i en eller annan ort andra anordningar för vinterväghållningen pröfvas lämpliga, ankommer på Konungens befallningshafvande, sedan vederbörande blifvit hörde, på sätt i 69 § sägs, att derom förordna; dock med iakttagande att äfven i slikt fall kostnaden för vinterväghållningen utgöres efter grund, som i denna lag är stadgad.

76 §.

Konungens befallningshafvande öfvervakar att väg vintertiden behörigen öppenhålles.

VII Kap.

Om ansvar för öfverträdelse af denna lag; så ock om rättegången.

77 §.

Underlåter väghållare eller, der vägfogde finnes, denne att efter föreläggande eller anmaning, såsom i 35 § sägs, inom föreskrifven tid bättra förekommande brister, eller underlåtes sådant af väghållare, som blifvit om dylika brister af vägfogden underrättad, böte den försumlige från och med fem till och med tjugu kronor.

Eftersätter snöplogfogde hvad honom enligt denna lag åligger, eller underlåter delegare i ploglag att fortskaffa snöplogfogdes uppbåd eller att sådant uppbåd hörsamma, eller försummar delegare i ploglag, för hvilket snöplogfogde icke blifvit utsedd, att hålla den ploglaget tilldelade vinterväg i fargilt skick eller att, der så tarfvas, märka den ut, böte likaledes från och med fem till och med tjugu kronor.

Enahanda ansvar drabbar den, som gör sig skyldig till öfverträdelse af föreskrifterna i 24, 25, 26, 27 och 31 §§.

Böter, som jemlikt denna paragraf ådömas, skola tillfalla vägkassan och, der tillgång till deras fulla gäldande brister, förvandlas efter allmän lag.

Till böter enligt denna lag må ej dömas, om å förseelsen följer straff enligt allmän lag.

78 §.

Ledamot af särskilda nämnden, som, oaktadt kallelse, uteblifver från sammanträde utan anmäldt laga förfall, skall böta till vägkassan två kronor för hvarje dag han är frånvarande, med skyldighet tillika att, derest sammanträdet af sådan anledning måste inställas, betala den till öfriga ledamöter utgående ersättning.

79 §.

Förseelse, som enligt 77 § är med straff belagd, ege en hvar till åtal angifva.

80 §.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i fråga, som i denna lag omförmåles, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

VIII Kap.

Särskilda bestämmelser.

81 §.

Med härad i denna lag förstås jemväl de före utfärdandet af förordningen den 17 maj 1872 varande tingslag i de orter, der benämningen härad ej förekommer.

82 §.

Efter denna lags utfärdande åligger Konungens befallningshafvande, hvar för sitt län, att, efter de väghållningsskyldiges hörande, besluta, huru vida delning af härad i särskilda väghållningsdistrikt bör ega rum eller väghållningsdistrikt må omfatta större område än ett härad.

83 §.

Sedan väghållningsdistrikten blifvit i enlighet med 82 § bestämda, skola nämnd samt vägstyrelse och revisorer första gången utses äfvensom vinterväghållningen ordnas i så god tid, att ej mindre den i 46 § föreskrifna uppskattning än äfven derefter upprättande af inkomst- och utgiftsstat för år 1895 samt densammas pröfning och fastställande må medhinna före sistnämnda års ingång, då lagen jemväl i öfriga delar skall vinna tillämpning.

Intill utgången af det år, då vägdelning enligt denna lag första gången blifvit inom hvarje distrikt fullbordad, skall likväl, den tid mark är bar, vägunderhållet in natura utgöras enligt hittills gällande bestämmelser med skyldighet för innehafvare af jordbruksfastighet, som enligt 6 och 7 §§ är förpligtad utgöra sådant vägunderhåll, men intill dess ny vägdelning sker blifver derifrån befriad, att bidraga till väghållet med penningar, dock så att sådan jordbruksfastighet under tiden påføres allenast en vägfyrk för hvarje två hundra kronor af taxeringsvärdet.

Om användandet af dessa bidrag ega de väghållningsskyldige besluta.

84 §.

Då vägdelning enligt denna lag eger rum första gången, bestrides halfva kostnaden därför af statsverket.

85 §.

Då bestämmelserna i denna lag vinna tillämpning, skola, i fråga om väghållningsbesväret å landet, 25 kapitlet byggningsbalken och alla öfriga tid efter annan meddelade föreskrifter, som strida mot denna lag, upphöra att vidare gälla.

Stockholm den 13 maj 1891.

Med undersåtlig vördnad.
